

Následující text je nezkráceným přepisem autentických vzpomínek miletinské učitelky a kulturní pracovnice Anny Břicháčkové (1909 – 1986) na pražské oslavy desetiletí trvání Československé republiky v říjnu 1928, kterých se zúčastnila jako žačka posledního ročníku učitelského ústavu u sv. Anny v Ječné ulici na Novém Městě pražském.

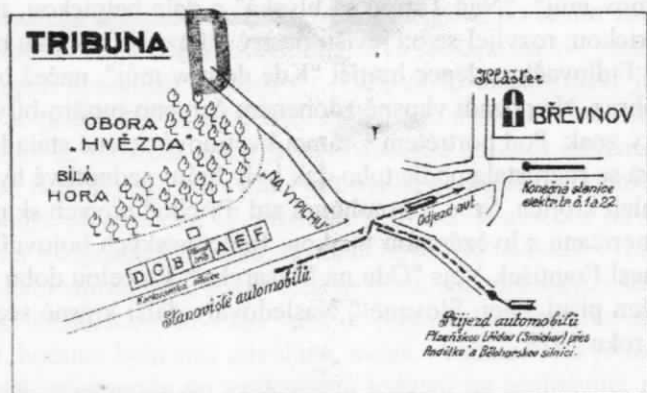
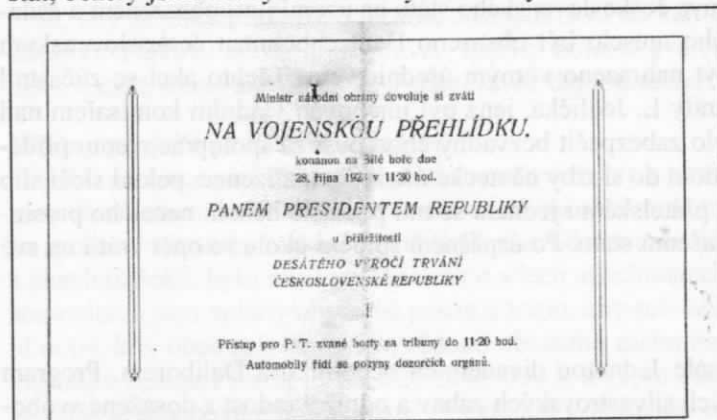
28. října 1928

Již několik dní je Praha vzrušena. Asi před 14 dny se zřítíl rozestavěný 6 patrový dům z betonu v Biskupské ulici na Poříčí. Příčinou byl špatný materiál. Zahynulo asi 42 dělníků. Na pohřbu bylo velmi mnoho lidí! Viděli jsme část dělníků z okna. Předminulý pátek (17. tohoto měsíce) pořádaly moravské učitelky koncert ve prospěch pozůstalých po zasypaných dělnících a na památku desetiletého trvání naší republiky. Byly jsme na druhé galerii v pravém rohu (v Obecním domě). V první galerii v loži přímo proti nám byl pan prezident, vpravo od něj Dr. Alice Mašaryková, pan ministr Beneš a ještě jedna mladá dáma. Pana presidenta jsme krásně viděly po celou dobu. Před koncem pan prezident odešel ven a viděly jsme jej ještě v první galerii ve dveřích. Utíkaly jsme za ním dolů. Protože jel vyťahovadlem, viděla jsem jej, až když dole šel do auta.

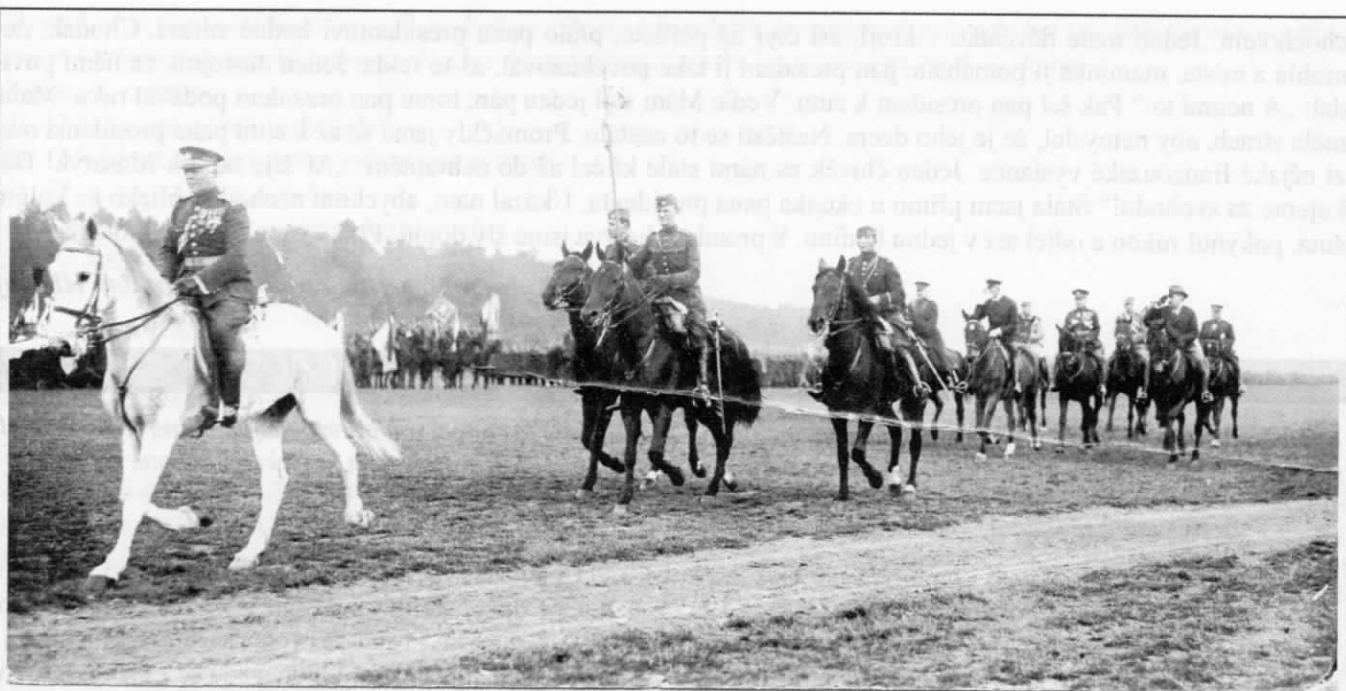
Významnější budovy jsou osvětlovány od 6. hodiny večerní. Dne 24. tohoto měsíce ve středu jsme byly večer na prohlídce. Nejlépe je osvětleno Národní divadlo. Po konturách jsou bílé žárovky, někde jsou vzorky červené. Na věžičkách nad divadlem jsou červené a bílé žárovky jako hvězdičky. Ostatní významná místa jsou osvětlena jen reflektory. Protože byla mlha, na Petříně jsme viděly jen světla na vrcholku rozhledny. Při přechodu přes ulici u Národního divadla jsem chytila omylem jednoho starého pána za prst a kousek jsem jej vedla. Viděly jsme reflektory ozářené Mostecké věže, chrám sv. Mikuláše, Hrad, Staroměstské náměstí, Týnský chrám, museum a některé menší budovy.

V pátek odpoledne jsme zdobily sál k naší slavnosti. Rozlila jsem si u našich dětí ocet, že jsem jim večer nechtěla jít pomoci. Proto také v sobotu ráno jsem neměla velkou náladu. Slavnost se nám dost vydařila. Máňa Holková reprezentovala náš ročník slavnostní řečí. Po slavnosti šly kandidátky z našeho ročníku na odhalení Denisova pomníku na Malostranské náměstí. Odpoledne byl průvod dětí na Hrad. Pět našich kandidátek vedlo třídy přímo na Hrad. Máňa Turková a já jsme vedly pět žaček k milosrdným sestrám, do delegace k panu presidentovi. Byly bychom také rády hodně viděly, proto jsme se připojily ke IV. měšťanské Milosrdných. Ulice byly všude ozdobeny nesčetnými praporky a guirlandami a děti byl nepřehledný zástup, prý 45.000. Když jsme se dlouho nemohly nikam dostat, běžely jsme Novými zámeckými schody na Hrad. Právě zazněly fanfáry a pan prezident vyšel na nádvoří. Ne-

viděly jsme však ničeho. Děti z delegace prý přály panu presidentovi. Z řeči pana presidenta: „Děti, přeji Vám, jak jsem to slýchal z mládeži, zdraví, štěstí a boží požehnání. Zachovejte si zdraví, važte si ho... Možná, že mezi vámi stojí budoucí prezident. Tebe, budoucí presidente, prosím, abys mou vlajku, až mne zde nebude, zachoval čistou a neposkvěnou.“ Pan prezident stál na nádvoří v zimmiku a v širokém klobouku. Děti chodily kolem plny nadšení a křičely, co jim pusa stačila. V nádvoří jsme s Máňou vystoupily z průvodu a zůstaly jsme stát v průjezdu proti vchodu do presidentových komnat. Bylo zajímavé, jak se měnily strážce. Když všechny děti přešly, viděly jsme pana presidenta, jak jel vyťahovadlem nahoru, když se ukázal v okně a já jsem ho ještě viděla v oknech chodby na druhém nádvoří, již ale jen za oknem. Sebraly jsme si kytičku z květin, které děti házely panu presidentovi, a pospíchaly jsme k Milosrdným pro naši delegaci, ještě tam nebyla. Před Rašinovým domem v Žitné ulici byla také malá slavnost. Dům byl osvětlen reflektorem, před domem místo, kde byl Rašín postřelen, vysypáno pískem, uprostřed tmová koruna a po stranách stromky a strážce. Sbor pěl nějakou slavnostní píseň. Večer jsme ještě byly na Vyšehradě. Byla pobožnost za národní buditele a pěkně osvětlený Slavin reflektory a pochodněmi.

Líc a rub vstupenky na Bílou horu

Fotografie z přehlídky vojska na Bílé hoře

Dnes ale byl vrchol všeho. Byla přehlídka vojska panem prezidentem na Bílé hoře. Naše kandidátky z obou ročníků a děti z obecné a měšťanky tvořily část špalíru vedle zemské školní rady na Masarykově nábřeží u bývalého pomníku Františka Josefa. Máňa Turková a já jsme dostaly lístky přímo na Bílou horu na tribunu D. Električky nejezdily, tak jsme musely vyjít již před 8. hodinou z domova. U Národního divadla jsme potkaly ostrostřelce, nebo kdo to byl, v šedých uniformách. Poslední oddíl měl veliké čepice na způsob kozáckých z dlouhé černé srsti. Od Karlova mostu již bylo volněji, mohly jsme jít rychlejším krokem. Bylo krásné podzimní ráno, že ani lepšího být nemohlo. Někde dole asi třikrát vystřelili z děla. Nad Prahou kroužilo pět aeroplánů. Hlavní nádvoří na Hradě bylo uzavřené. K panu prezidentovi se sjížděli hosté, asi poslanci a ministři. Šly jsme mimo Královskou zahradu až na cestu, co vede k Belvederu. Odtud jsme se po dlouhé době a asi trojím vyptávání dostaly na Pohořelec. Z Pohořelce bylo zase po ulicích plno lidstva až na Bílou horu. Z Břevnova od konečné stanice električky až na Bílou horu byli rozestaveni po obou stranách silnice vojáci. Zdálo se mi, že po pravé straně silnice je méně lidí, navrhla jsem Máňě, abychom šly tudy. To byla cesta! Navezli snad na ten chodník zbytky všech břevnovských novostaveb a drobné kamení z lomů. Jednou jsem se docela zabořila pravou nohou do hromádky hlíny. K tomu stále poznámky vojáků, abychom jim šly pomoci hlídat, daly pozor, abychom nenachladly a takových jiných, že jsme byly věru rády, když jsme se dostaly na druhou stranu. Na levé straně na louce bylo stanoviště aut. Dostaly jsme se na tribunu nalevo od hlavní do druhé řady. V 10 ½ hodin přišlo asi 15 skupin vojska, s prapory, pěší, strojní pušky, děla. V čele jel generál Syrový. Přimo proti nám stál zajímavý velitel. Snad to byl Němec, protože „r“ mu nějak nešlo. Komandoval ale vojáky stále: „K počtě zbraň!... Pohov!...“ a křičel jako v lesích. Nalevo od nás jeden měl dozor na pořádek, aby se obecenstvo příliš netlačilo dopředu. Ten si také pobrykával nad míru. Blízko něj se usadili dva vojáci s nosítky. Protější pan velitel křičel: „Sanita...“ Milí vojáci ve spěchu zapomněli nosítka, a když s nimi přišli, zatím je už nepotřebovali. V první řadě před námi stála dáma v kožichu se dvěma pány. Přišly asi tři revise a všichni tři se rychle ztratili. Tak jsme se dostaly do 1. řady. Před hlavní tribunou byla malá ověšená budka, snad pro pana presidenta, kdyby přšelo. U ní se usídlili nějací Angličané s fotografickým aparátem na střeše auta a mikrofonem. V 11:20 hodin ozvala se z pravého křídla polnice a předjelo auto pana presidenta. Pan president zatím již na silnici vystoupil a přijel na koni. Hudba spustila slavnostní intrády. Nejprve jel někdo na koni s vlajkou pana presidenta, pak pan president na hnědém koni v jezdeckém obleku. Jel pěkně zpřima. Po jeho pravé straně generál Syrový, po levé ministr Udržal. Před hlavní tribunou zastavili a tam zahrála kapela národní hymny. Pak objížděli vojsko, takže jeli celkem 4x kolem nás. Potom pan president sestoupil s koně a stál před budkou a hlavní tribunou. Vojáci pak odcházeli. V čele zase generál Syrový. Panu prezidentovi vzdávali všichni hold. Směrem od Bílé hory přeletělo 35 letadel s trikolorou v podobě „o“ na spodní části křídel. Jedno letadlo kroužilo stále nad námi. Každou chvíli přeběhl některý fotograf a hledal nějakou příznivou posici. Každá kapela zahrála několik kousků před panem prezidentem, až ji zase vystřídala druhá. Jeden bubeník tak zuřivě bušil do bubnu, jako by jej chtěl prorazit. Jiný velitel zase dal povel: „Prapory, vpravo hled!“ Protější velitel, ten Němec, velmi pěkně pochodoval jak na drátku. Přejela všechna děla a pan president šel na hlavní tribunu. Mezitím předjelo jeho auto. Podležly jsme s Máňou zábradlí a hnaly jsme se k hlavní tribuně. Zprvu vojáci dostali rozkaz nikoho nepouštět, ale jak jsme se protlačily přímo až k cestě, kudy pan president měl jít. Hovořil mezitím s některými hodnostáři, také s monsignorem Šrámkem. Viděly jsme též jednoho bulharského a několik francouzských vyslanců. Bulharský měl červenou vysokou čepici s bílým

chocholem. Jedno malé děvčátko v kroji, asi čtyř až pětileté, přálo panu presidentovi hodně zdraví. Chudák, nemohla z místa, maminka jí pomáhala, pan president ji také povzbuzoval, až to řekla. Jeden důstojník za námi povídal: „A neumí to.“ Pak šel pan president k autu. Vedle Máni stál jeden pán, tomu pan president podával ruku. Máňa měla strach, aby nemyslel, že je jeho dcera. Naštěstí se to nestalo. Promáčkly jsme se až k autu pana presidenta mezi nějaké francouzské vyslance. Jeden člověk za námi stále křičel až do ochraptění: „Ať žije tatiček Masaryk! Děkujeme za svobodu!“ Stála jsem přímo u okénka pana presidenta. Ukázal nám, abychom nechodily blízko ke kolům auta, pokynul rukou a odjel asi v jednu hodinu. S proudem lidstva jsme šly domů. Přišly jsme v 2 ½ odpoledne.

Z vlastního archivu připravil Mgr. Jan Hlavatý